

Prorok potężny czynem i słowem. Prace ofiarowane Księdzu Profesorowi Józefowi Kudasiewiczowi z okazji 70. rocznicy urodzin, red. B. Szier-Kramarek, G. Kramarek, K. Mielcarek, Lublin 1997, ss. 322.

Prezentowana publikacja, jak wskazuje jej podtytuł a następnie przedmowa, jest zbiorem 20 artykułów, mającym charakter księgi pamiątkowej, przygotowanym i wydanym przez uczniów Ks. Prof. J. Kudasiewicza ku uczczeniu 70. rocznicy urodzin swego mistrza. Godnym podkreślenia przy tym jest fakt, że tak inicjatywa przedsięwzięcia, jak też jego realizacja na poszczególnych etapach, a w tym: koncepcyjne opracowanie całości, przygotowanie redakcyjno-korektorskie publikacji, zdobywanie środków na sfinansowanie wydania (!) jest wyłączną zasługą małej grupy dawnych studentów Ks. Profesora, a zwłaszcza redaktorów książki. W ten niecodzienny sposób pragnęli oni „wyrazić swoją głęboką wdzięczność za nauczycielski trud” (z przedmowy), który dostrzegali i nadal doceniają w działalności naukowo-dydaktycznej Ks. J. Kudasiewicza.

O oryginalności powstałego dzieła decyduje przede wszystkim fakt, że składa się ono ze streszczeń bądź fragmentów 19 prac magisterskich, jakie powstały pod jego kierunkiem na seminarium z teologii biblijnej NT w latach 1972-1997. Spośród 185 takich rozpraw ze zrozumiałych powodów wybrano jednakże do publikacji zaledwie kilkanaście. Przy ich selekcji zaś – co zapewne nie było łatwe – przyjęto jako kryterium wysoki poziom merytoryczno-formalny prac, czyli inaczej ich naukową dojrzałość.

Zbrane artykuły koncentrują się na postaci Jezusa, zwłaszcza zaś na Jego działalności nauczycielskiej i cudotwórczej, tak jak ją przedstawiają poszczególne ewangelie. Ta organizująca całość idea znalazła wyraz z jednej strony w tytule księgi pamiątkowej (wystąpienie Jezusa odbierano w Jego środowisku właśnie jako w najwyższym stopniu prorockie), z drugiej zaś w rozplanowaniu – kolejno według czterech ewangelii – zamieszczonych w niej materiałów. Od tego bardzo konsekwentnie przeprowadzonego zamiaru odbiegają jedynie trzy ostatnie artykuły.

Omawiana pozycja jest interesująca również z tej racji, że pozwala bardzo wiernie odtworzyć sam sposób prowadzenia seminarium przez Księdza Profesora i to na przestrzeni wielu lat. W szczególności zaś daje ona możliwość wglądu i zapoznania się z zainteresowaniami i podejmowaną wówczas problematyką, a także ze stosowanymi metodami pracy naukowej. Z tego przeglądu wyłania się bardzo wyraźnie ukształtowany warsztat Biblisty, przekazującego cierpliwie swoim seminarzystom jego tajniki i stopniowo wprowadzającego ich w sferę badań nad Słowem Bożym. Na ten warsztat składają się: krytyka historyczna, krytyka literacka w różnych jej aspektach, analiza egzegetyczna. Zastosowane w prezentowanych artykułach metody zmierzają jednak w każdym przypadku ku odsłonięciu zasadniczego przesłania, jakie zawiera się w omawianych fragmentach działalności Jezusa. Godne podkreślenia jest właśnie to konsekwentnie teologiczne ukierunkowanie badań.

Ewentualnym głosem krytycznym, że zamiast ograniczać się do tzw. tradycyjnych metod poszukiwań należałoby raczej sięgać do nowych sposobów analizy tekstu

Pisma św., trzeba przypomnieć, iż chodzi tu o prace magisterskie, czyli opracowania, których autorzy dopiero wchodzą w świat badań naukowych i to tak od strony poznawania właściwych metod biblijnych, jak i samej metodyki pracy naukowej. Na seminarium teologii NT zostali oni wyposażeni, jak można wnioskować z przeglądu zamieszczonych artykułów, w solidne podstawy teoretyczne i praktyczne, niezbędne dla dalszych, już samodzielnych poszukiwań.

Niniejsza prezentacja publikacji *Prorok potężny czynem i słowem* nie byłaby pełna bez wzmianki o jej ostatniej części, zawierającej zestaw wszystkich prac magisterskich (185) i licencjackich (27), napisanych dotąd pod kierunkiem Ks. Prof. J. Kudasiewicza. Już sama ich liczba musi budzić uznanie i podziw dla promotora. To uznanie zaś wzrasta, gdy się pamięta, że za suchymi cyframi kryje się ogromna liczba godzin poświęconych na spotkania z seminarzystami, przemyślenia, konsultacje, a wreszcie czytanie i poprawianie kolejnych redakcji. Stąd też owo zestawienie, a przede wszystkim przygotowanie i wydanie samej książki stanowią oryginalny, a zarazem jakże cenny wyraz głębokiego szacunku i wielkiej wdzięczności uczniów wobec mistrza.

Hubert Ordon SDS

I. L e v i n s k a y a, *The Book of Acts in Its Diaspora Setting*, w serii: *The Book of Acts in Its First Century Setting*, t. 5, Michigan 1996, ss. 284.

Recenzowana książka jest piątym tomem serii usiłującej przybliżyć środowisko współczesne Dziejom Apostolskim. Jest ona poświęcona żydowskiej Diasporze. Autorka zgromadziła wszystkie dostępne świadectwa na ten temat, pochodzące z I w. n. e., w celu dostarczenia tła do dyskusji dotyczącej relacji między Dz Ap a żydowską Diasporą. Przedsięwzięcie okazuje się niezwykle trudne, ponieważ źródła ukazujące życie Diaspory są ograniczone. Przedstawia je w dwóch grupach: wykopaliska archeologiczne i teksty pisane. Większość znalezionych inskrypcji, które są w pierwszej grupie najważniejszym źródłem, pochodzi z końca II w. n. e. i z późniejszego okresu. Czas Nowego Testamentu jest niezwykle słabo udokumentowany pod tym względem. To samo dotyczy dokumentów pisanych. Wprawdzie w I w. n. e. pisał Filon Aleksandryjski i Józef Flawiusz, pisma pierwszego są głównie związane z Egiptem, drugiego – z Judeą, i tym samym zawierają skąpe informacje na temat tej części Diaspory, o której mówią Dz Ap.

Z tego powodu rodzą się problemy natury metodologicznej, przed którymi stanęła Autorka. Podczas gdy wielu wyraża wątpliwości co do historycznej wartości informacji zawartych w drugim tomie dzieła Łukasza, ponieważ brakuje innych źródeł na ten temat a istniejące pochodzą z późniejszego okresu, Levinskaya upatruje w Dz Ap niezastąpione źródło. Przyjmuje metodologiczne założenie, że jeżeli jakaś informacja